

TOENAME VERONTREINIGING IN INGEZAMELD
PLASTIC RISICO VOOR DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Plasticrecycling vereist een kwaliteitsslag

Een circulaire economie vraagt meer focus op kwaliteit. Afvalscheiding loont alleen wanneer het materiaal daadwerkelijk wordt gerecycled. Liefst zo hoogwaardig mogelijk. Over de kwaliteit van afvalstromen publiceert de Vereniging Afvalbedrijven een serie artikelen. Eerste aflevering: kunststof verpakkingsafval.

De afname van de kwaliteit van ingezameld plastic is een zorgelijke trend

Auteur: Addo van der Eijk

De plasticinzameling heeft een enorme vlucht genomen. Vier jaar geleden, in 2015, kreeg de inzameling een boost door de opkomst van PMD, de gecombineerde inzameling van plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons. “We zien de kwantiteit stijgen. Van alle kunststof verpakkingen die op de markt komen, is in 2017 65 procent ingezameld, zowel bij huishoudens als bedrijven”, vertelt *Daphne van den Berg*, projectleider van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).

Kwaliteit daalt

Tegelijkertijd met de stijging daalde de kwaliteit van het materiaal. “Onder de streep wordt uiteindelijk slechts dertig procent van alle verpakkingen op de markt daadwerkelijk gerecycled. Dat is niet veel. Daarnaast komt zo’n veertig procent van het gesorteerde materiaal in een mixstroom terecht. Deze mix aan kunststoffen krijgt een nieuw leven, maar ‘slechts’ als bermenpaaltje of bouwplaat. Naar gesorteerde monostromen van onder meer PET, PP of PE is veel meer vraag. Deze stromen zijn meer waard en kennen meer toepassingsmogelijkheden.”

Verdubbeling residustroom

Alle sorteerdere in Nederland geven het signaal dat de kwaliteit van hun inputstroom zienderogen achteruitgaat. Sinds de start van de plasticinzameling in 2008 houdt *Eugene Rudolf*, manager kunststoffen bij Veolia, de data bij. Hij constateert een verdubbeling van de residustroom. “Eerder lag de verontreiniging rond de tien procent, nu tegen de twintig procent, al scheelt het sterk per gemeente.”

“Naar gesorteerde monostromen is veel meer vraag dan een mixstroom.”

DAPHNE VAN DEN BERG
(KENNISINSTITUUT
DUURZAAM VERPAKKEN)

Omgekeerd
inzamelen,
diftar en PMD
leiden tot meer
verontreiniging.

EUGENE RUDOLF (VEOLIA)

Oorzaak bij nieuwe inzamelsystemen

Als hoofdveroorzaker wijst Rudolf naar de recent gewijzigde inzamelsystemen. Aangespoord door ambitieuze kabinetsdoelen – 75 procent gescheiden inzameling en 100 kilo restafval per inwoner in 2020 – zijn veel gemeenten overgestapt op systemen als omgekeerd inzamelen, waarbij burgers moeite moeten doen om hun restafval weg te brengen. “In dit systeem zit een prikkel voor burgerlijke ongehoorzaamheid. Omgekeerd inzamelen, diftar en PMD leiden tot meer verontreiniging. De toevoeging van drankenkartons en metalen zorgt bij burgers voor extra verwarring en slordigheid.”

Verstoppingen

Hein Grafhorst, bedrijfsdirecteur recycling bij Omlin, luidt de alarmbel. Een zorgelijke trend, vindt hij de kwaliteitsafname. Het

Maatregelen om de kwaliteit te verbeteren

Inzameling

- Laat de kwaliteit nadrukkelijk meewegen in het kiezen van een inzamelsysteem.
- Communiceer veelvuldig en eenduidig naar burgers.
- Stuur als gemeente bij het uitbesteden van de inzameling meer op kwaliteit.
- Monitor de kwaliteit van het ingezamelde materiaal. Meten is weten.
- Zorg dat gemeenten die inzetten op kwaliteit, daarvoor worden beloond.

Sortering/recycling

- Voer kwaliteitsspecificaties in gericht op kwaliteitsverbetering en toepassingsmogelijkheden.
- Zorg voor financiële prikkels, zodat sorteerbedrijven die inzetten op kwaliteit daarvoor worden beloond.

Productie verpakkingen

- Ontwerp kunststof verpakkingen die goed recyclebaar zijn.
- Pas secundaire grondstoffen toe in nieuwe kunststof verpakkingen.

Gebruikers verpakkingen

- Creëer nieuwe en grotere afzetmarkten voor recyclelaar.
- Neem als overheid een actieve rol als *launching custome*.

gemeentelijk afvalbeleid focust volgens hem te veel op kwantitatieve inzamelcijfers. “Kwaliteit en kwantiteit moeten hand in hand gaan. Ze moeten meer in balans komen, zodat het ingezamelde kunststof verpakkingsafval daadwerkelijk wordt gerecycled.” In de nieuwe kunststofsorteerinstallatie

(KSI) in Heerenveen, waar Omlin zowel na- als brongescheiden materiaal sorteert, leidt de verminderde kwaliteit tot meer uitval en hogere kosten. “Grote stukken folie, plastic netten, videobanden: ze horen niet in het ingezamelde materiaal thuis. In onze installatie veroorzaken ze verstoppingen.”

Foto: Vereniging Afvalbedrijven / Norbert Bosman

Weeffout in systeem

Niet alleen burgers en inzamel-systemen bepalen de kwaliteit, ook sorteerbijbedrijven. Rudolf constateert een weeffout in de huidige beloningssystematiek. "Gemeenten en sorteerdere worden afgerekend per gerecyclede ton, onafhankelijk van de kwaliteit. Hoe kritischer wij sorteren, hoe groter de residu-stroom en hoe minder gemeenten en sorteerdere uitbetaald krijgen. Een waardevolle monostroom of een laagwaardige mixstroom: de vergoeding van het Afvalfonds blijft gelijk. Hierin schuilt een perverse prikkel om laagwaardiger te sorteren." Rudolf zou graag

een nieuw beloningssysteem zien, waarin een betere kwaliteit wordt beloond.

Sturen vanuit marktvraag

De huidige kwaliteitsspecificaties voor de sortering waarop de vergoeding voor inzamelen en sorteren is gebaseerd, de zogeheten DKR-normen, worden momenteel herzien. Van den Berg van het KIDV: "Bij sorteerbijbedrijven liggen kansen om zuiverder te sorteren. De kwaliteitsspecificaties moeten beter aansluiten op de marktvraag." De markt vraagt om kwaliteit van grondstoffen, voldoende schaal-grootte en concurrerende tarieven,

“

Bij onze
transparante
PMD-zakken
is de inhoud
zichtbaar.

”

BOUWE WIERDSMA
(GEMEENTE
NOORDENVELD)

Slechts **dertig procent** van alle **verpakkingen** **op de markt** wordt **daadwerkelijk** **gerecycled.**

vult Grafhorst aan. “Een betere kwaliteit betekent een betere afzetbaarheid en een hogere prijs voor de grondstofstromen. Vooral voor de folies en de mixstroom bestaan momenteel zorgen over de afzet. Hoe zuiverder een stroom, hoe meer toepassingsmogelijkheden er zijn.”

“

We bereiken voor het PMD een verontreiniging van twee tot drie procent.

”

HENK TRIEMSTRA
(GEMEENTE
NOORDENVELD)

Noordenveld als lichtend voorbeeld

Een kwalitatief hoogwaardige inzameling blijkt mogelijk. Noordenveld behoort tot de koplopers. “Sinds 2010 zamelen wij kunststof verpakkingsafval huis-aan-huis in met transparante zakken”, vertelt *Henk Triemstra*, beleidsmedewerker afvalstoffen van de gemeente. In de zakken gaat PMD-afval (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons). Sorteerdereageren positief op de zuiverheid. “We bereiken voor het PMD een verontreiniging van twee tot drie procent.” In 2015 – toen gemeenten niet meer alleen verantwoordelijk werden voor de inzameling, maar ook voor de sortering en recycling – liet Noordenveld het inzamelsysteem ongemoeid. Andere Drentse gemeenten stapten wel over, namelijk op minicontainers. Met als gevolg: meer materiaal, maar van een slechtere kwaliteit. “Mensen worden slordiger met containers. Ze gooien er ook materialen in die er niet in thuishoren.” Bij PMD-zakken is de inhoud zichtbaar, vult Triemstras collega *Bouwe Wierdsma* aan. “Onze mensen op de vrachtwagen zien en voelen direct wat in de zak zit. Klopt de inhoud niet, dan laten ze de zak staan en plakken er een sticker op. De aanpak werkt.” Noordenveld krijgt nauwelijks met afkeur te maken. Dat levert de gemeente geld op. Triemstra: “Als gemeente worden we afgerekend op tonnages die gerecycled worden. Voor afgekeurde vrachten krijgen we geen vergoeding. We lopen dan inkomsten uit het Afvalfonds mis en moeten het materiaal alsnog laten verwerken in een afvalenergiecentrale.”

De verontreiniging van de inputstroom van sorteerdors is verdubbeld naar circa twintig procent.

Rol achterzijde keten

Voor een kwaliteitsverbetering ziet Rudolf een belangrijke rol weggelegd voor de producenten en afnemers aan de achterzijde van de keten. “De vraag naar recyclebaar moet fors stijgen. Om te groeien in volumes moeten we andere markten aanboren. Juist in het hogere kwaliteitssegment liggen nieuwe afzetkansen. Dat vraagt om een betere kwaliteit van het ingezamelde materiaal.”

Recyclebaarheid

Een immense verbeterkans ligt ook aan de voorzijde van de keten: bij het ontwerp van de verpak-

king. Circa dertig procent van het kunststof verpakkingsafval is überhaupt niet recyclebaar. Als treffende voorbeelden noemt Grafhorst het samengesteld en het zwarte kunststof, dat niet door alle sorteerinstallaties wordt herkend. Hetzelfde geldt voor chocolademelkflessen met een wikkel. “Door de wikkel komen de flessen bij het sorteren in het residu terecht. Zonder wikkel belanden ze wel in onze monostroom.” De afvalsector roept producenten en ontwerpers op om plastic verpakkingen op de markt te brengen die wel goed recyclebaar zijn.

Het gemeentelijk afvalbeleid focust te veel op kwantitatieve inzamelcijfers.

HEIN GRAFHORST (OMRIN)

Meer informatie:

- [Kwaliteit kunststofafval moet beter](#)
- [Kwaliteit boven kwantiteit](#)
- [WUR-rapport recyclebaarheid kunststof verpakkingen](#)